

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXVIII № 45 (3456) Варшава, 12 листопада 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Людмили Лабович

Фестиваль «Підляська осінь». с. 2

Біженці й поляки – очікування, плани
та зміна настроїв. с. 10

Ремонт домівок в Кошаліні і Щеціні. с. 11

ISSN 027-8254

Хор православної школи у Білостоці

Людмила ЛАБОВИЧ

Фото авторки статті

Фестиваль «Підляська осінь»

«Народ без культури, без пісні, без мови не існує»

Музичні концерти, театральні вистави для дітей, показ мультфільму «Мавка», а також «День української культури» учнів українських класів Початкової школи № 4 в Більську-Підляському – все це було на найбільш масштабній культурній події українського підляського середовища – 32-му Фестивалі української культури на Підляшші «Підляська осінь», що проходив 18-22 жовтня 2023 року.

Фестивальні події відбувалися в головних місцевостях регіону, де проживає українське населення – Більську-Підляському, Білостоці, Гайнівці, Сім'ятичах, Нарві та Черемсі. Організатором «Підляської осені» став Союз українців Підляшшя.

– Ми почали фестивальні події вже в середу, – говорить Марія Рижик, голова СУП. – Зробили довшим фестиваль на один день. Почали від фільму для дітей, які вчать української мови. Це була «Мавка» на основі

«Лісової пісні» Лесі Українки. А потім відбувалися презентації п'єси для дітей «Зачарована царівна» у виконанні артистів з Луцького обласного театру ляльок. Багато тих вистав було. Вперше в цьому році ми показали українську п'єсу в Гайнівці, а крім того, звичайно, презентували її для дітей в Більську-Підляському, Черемсі і Білостоці. На додаток до цього ще були музичні концерти.

Головний концерт кожного року проходить у Більську-Підляському, осередку українського національного життя підляшан. У цьому році побував на ньому посол України в Польщі Василь Зварич. Від імені президента України Володимира Зеленського, за вагомих особистий внесок у популяризацію української історичної і культурної спадщини та зміцнення авторитету України

Посол України Василь Зварич нагородив д-ра Андрія Артеміюка та вручив подяку голові СУП Марії Рижик. Фото з фейсбук-сторінки Посольства України

в Республіці Польща, він вручив орден «За заслуги» багатолітньому лідеру української громади Підляшшя д-ру Андрію Артем'юку. Василь Зварич також вручив особисту подяку голові СУП Марії Рижик за вагомий внесок у збереження української культури, освітньої і мовної спадщини у Польщі, розвиток українсько-польського партнерства та всебічну підтримку України в умовах російської збройної агресії.

А на концерті в Нарві побував директор Окружного відділення Національного банку Польщі в Білостоці Пйотр Драус, який переказав Союзові українців Підляшшя колекційну монету «Дружба і братерство – найбільше багатство» („Przyjaźń i Braterstwo – największe bogactwo”). Монету спільно випустили Центробанки Польщі та України.

Це насправді не одна, а дві монети у формі серця, які введено в обіг до Дня Незалежності України 24 серпня 2023 року.

На фестивалній сцені, як завжди, виступили місцеві підляські колективи та запрошені гості з України. Попри складну воєнну ситуацію, вдалося приїхати трьом ансамблям з Рівненщини. Це – «Живиця» з Зорі, «Серпанок» з Корця та зразковий ансамбль народного танцю «Вербонька» з Зорі.

– Попри те, що було важко, ми приїхали, щоб показати танці з нашого Рівненського Полісся, – пояснює Борис Бунь, керівник «Вербоньки». – Ми довгий час дружимо – «Вербонька» і «Ранок». Відвідуємо одне одного. На жаль, у час війни «Ранок» не може до нас приїхати, але ми можемо приїхати до «Ранку» і разом потанцювати, поспілкуватися, бо дружба між нашими дітьми – це найголовніше.

Варто відмітити, що Борис Бунь уже багато років є також художнім керівником танцювальної групи підляського «Ранку».

Фестиваль «Підляська осінь» – це нагода показати місцевих виконавців, при чому виступають на ньому не лише українські колективи, що діють під опікою Союзу українців Підляшшя («Ранок», «Родина», «Гілочка», «Добриня», «Думка»). Останніми роками продовжується також гарна співпраця з ансамблями, які досі виступали майже виключно на білоруських заходах. Зокрема, дякуючи тому, що українське середовище Підляшшя про-

Ансамбль народного танцю «Вербонька»

водить Конкурс української пісні «З підляської криниці», багато білоруських ансамблів співає зараз і по-українському. Це, наприклад, групи, які веде Алла Каменська.

– Керую дітьми в школі православний, групою «Каласкі», «Хабрамі» в Нарві, «Реченькою» в Козліках, – переказує пані Алла. – Так што маю што робіці. А як запрашають і можна приїхаці і поспіваці, то приїжджаєм.

Серед інших на білостоцькому концерті виступив і хор Громадської початкової школи св. св. Кирила і Методія в Білостоці.

– Любимо, ждем на тоє ціелий руок, жеб послухати своїх народних пісень, – говорить Веслав Хмур. – А по-друге, що наши дівчата виступають. Соня виступала, а тепер у хорові співає Надя, вона в першуй клясі. Просто душа радується, як чуєш, як своїє дієти співають, дбають про нашу культуру, про наши пісніє.

Упродовж п'яти днів на Підляшші відбулося кільканадцять українських культурних подій, у тому числі аж п'ять великих концертів. Були пропозиції і для наймолодших, і для старших – як музика, так і танець, кіно та сценічне слово. Отже, кожен міг взяти участь у тій події, яка була йому найбільше до вподоби.

– Фестиваль, попри таку тяжку ситуацію в Україні, відбувається, бо знаємо, що мусимо продовжувати, шанувати українську культуру, мусимо її берегти, підтримувати і в такий спосіб помагати Україні. Бо знаємо, що народ без культури, без пісні, без мови не існує, – підсумовує Марія Рижик. ●

Ансамбль «Ранок»

VII Підляська українська наукова конференція

17 та 18 листопада на Підляшші відбудеться VII Підляська українська наукова конференція «Роль міст у минулому Підляшшя» (до 500-річчя надання міських прав Кліщелям). Конференція проходитиме у двох містах Підляшшя: Більськ-Підляський та Кліщелі.

Конференція в Більську охоплює три тематичні сесії. Перша – «Формування й розвиток міст на Підляшші від середньовіччя до XXI століття», «Підляські міста та сучасні виклики багатокультурності» й «Історія та культура Підляшшя». У Кліщелях заплановано такі сесії: «Історія Кліщель та Кліщелівської землі» та «Культура, мова, традиції та сучасність Кліщель і Кліщелівської землі».

У програмі дводенної конференції відбудуться презентації видань, зокрема книжки «Люди та події. Кліщелі 1991–2021», за ред. Марії Климівич (Кліщелі, 2022), книжок Юрія Плеви «Чижі, Луці – королівські села» та «Наше село, правда й видумане», монографії Даріуша Краснодембського та Ганни Ольчак «Археологія Біловезької пущі. Історія заселення польської частини Біловезької пущі від кам'яного віку до кінця XVIII століття» (Варшава, 2022). Також заплановано інші події: знайомство з лавреатами Підляської науково-літературної нагороди за 2023 рік, вручення пам'ятних медалей з нагоди 500-річчя надання міських прав (магдебурзького права – прим. ред.) Кліщелям та презентація результатів Підляського літературного конкурсу «Пішемо по-своєму».

Місця проведення конференції: Міська публічна бібліотека у Більську-Підляському, вул. Казімежовська 14 (17 листопада) та Міський центр культури, спорту й відпочинку в Кліщелях («Гладишка»), вул. 1 травня 19 (18 листопада).

Детальну програму VII Підляської української наукової конференції можна знайти на сайті Підляського наукового інституту (pninstytut.org). Заплановано також онлайн-трансляцію конференції, яку вестимуть на фейсбук- та ютуб-сторінках Підляського наукового інституту.

Організаторами конференції виступили Підляський науковий інститут та Міська рада в Кліщелях.

Гурт «Друга Ріка» проводить благодійний тур у Польщі

Гурт «Друга Ріка» у кінці листопада вирушає у благодійний тур Польщею. Музиканти представлять свою акустичну програму «Інша ріка», яка вже встигла отримати тисячі позитивних відгуків в Україні та Європі.

Мета туру – зібрати гроші на 100 FPV-дронів. Це безпілотники з функцією передавання відео в реальному часі за допомогою камери на самому БПЛА. Від решти дронів вони відрізняються швидкістю, точністю та особливостями керування: пілот такого дрона керує ним у спеціальних окулярах, що і забезпечує «бачення від першої особи/first person view», та за допомогою пульта.

Під час туру в кожному місті проводитимуть аукціони концептуальних лотів, які стануть цінним нагадуванням переможцям торгів про участь у допомозі ЗСУ.

У Польщі гурт виступить із концертами у Варшаві (19 листопада), Гданську (20 листопада), Познані (21 листопада), Вроцлаві (23 листопада) та Кракові (24 листопада).

З початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну «Друга Ріка» активно допомагає Збройним силам України, проводячи благодійні концерти в Україні та за її межами.

Гурт, створений у 1996 році у Житомирі, став одним з лідерів української рок-сцени. Він був серед тих, хто започатковував і розвивав українську музику, й досі залишається одним з найбільш популярних гуртів України. За 27 років діяльності музиканти видали 7 студійних альбомів, 2 збірки та акустичний live-альбом «Інша ріка». Серед країн, які відвідали музиканти, є й Польща. Зокрема, вони були серед гостей з України на «JarmaRockFEST» у Гданську.

Музиканти грають у стилі поп-року з елементами нью-вейву, постпанку, брит-попу та інді-року. Після широкомасштабного військового вторгнення росії в Україну музиканти присвятили весь час волонтерству.

Фото надане гуртом/авторка Марі Чеба

Візит глави УГКЦ до Любліна

16 листопада глава Української греко-католицької церкви (УГКЦ) Блаженніший Святослав (Шевчук) відвідає Люблін. Цього дня разом із митрополитом люблінським архієпископом Станіславом Будзіком та митрополитом перемисько-варшавським УГКЦ Євгеном Поповичем він відслужить божественну літургію у храмі св. Йосафата на вул. Зелений. Саме 16 листопада цей храм буде офіційно передано для душпастирських потреб української греко-католицької парафії в Любліні. Візит глави Української греко-католицької церкви до Любліна пов'язаний із відзначенням 400-річчя мученицької смерті св. Йосафата Кунцевича та 30-літтям заснування української греко-католицької парафії в Любліні.

Благодійний концерт у Гданську

12 листопада (11:30) за адресою вул. св. Вартоломея 1 у Гданську (конкattedральний собор св. Вартоломея і Покрови Пресвятої Богородиці) відбудеться благодійний кон-

церт «Подаруй життя». Виступатимуть український хор «Вирій», дитячий вокальний гурт «Крила України», а також українська поетеса Христина Груховська (ТУНКА). Після концерту організатори запрошують гостей до скверу Хрещення Русі-України (біля виходу з храму) на благодійний ярмарок рукоділля та солодоців, а також гарячі напої. Усі кошти, зібрані під час концерту, будуть передані українським воїнам. Вхід вільний.

«Ми оголошуємо також речову збірку, тому що надходить зима, і хлопцям потрібні теплі речі», – додають організатори.

Можна приносити теплу білизну, шкарпетки, шапки, рукавиці, светри, полярники, чоботи, світлодіодні ліхтарі (LED), ліхтарики, батарейки (малі), окопні свічки, термоси, ковдри, спальні мішки (також уживані).

Речі просять приносити до гданської домівки, вул. Аксамітна 4а (з 11:30 до 15:00). Речі повинні бути новими або без помітних ознак вжитку.

«Журавлі» злетяться до Лігниць

11 листопада відбудеться ще один цього річний концерт українського чоловічого хору «Журавлі». Цього разу «Журавлі» злетяться до Лігниць. Виступ репрезентаційного хору ОУП заплановано в Маріацькому костелі (17:00). Організатор – лігницький гурток Об'єднання українців у Польщі.

Книга про Україну перемогла в конкурсі «Амбасадор Нової Європи»

Книга історика, професора Українського католицького університету (УКУ) Ярослава Грицака та польської журналістки Ізи Хруслінської «Зрозуміти Україну. Усна історія» отримала нагороду в конкурсі «Амбасадор Нової Європи 2022».

Книгу було видано польською мовою у видавництві «Політична критика». У ній зібрано розмови Ярослава Грицака та Ізи Хруслінської про українську історію та ідентичність, важливі для розуміння подій, котрі відбуваються в Україні й з Україною в останні десятиліття.

«Ярослав Грицак та Іза Хруслінська вже протягом десятиліть є послами „Нової Європи“. Їхня робота – це великий інтелектуальний внесок, який розкриває українську тематику для читачів у Польщі та Європі. Голоси Грицака та Хруслінської – це прекрасні розповіді про Україну, її історію, про яку ми досі знаємо надто мало. Саме тому книга „Зрозуміти Україну“ є важливою, особливо в час війни росії проти України, та дозволяє зрозуміти, чому Україна та українці з такою великою рішучістю чинять опір російському загарбникові з лютого 2022 року, захищаючи не лише свою землю, а й насамперед – свою ідентичність. Ця книга буде цікавою для всіх, кому не байдужа доля та майбутнє України. Бо це історія і про минуле,

і про майбутнє Європи», – прокоментували вибір організатори конкурсу на своїй сторінці.

Організатори зазначили, що вибір був нелегким, адже в конкурсі змагалось 82 книжки та 48 видавництв. Нагородження та зустріч з переможцями відбулася 24 жовтня у Європейському центрі солідарності в Гданську.

Конкурс «Амбасадор Нової Європи» був створений для видавців та авторів. За словами організаторів, журі конкурсу шукає книги, що руйнують стереотипи та кліше про Європу та її мешканців і шукають відповіді на питання, якою Європа постає сьогодні.

Організаторами конкурсу виступають Європейський центр солідарності в Гданську та Колегіум Східної Європи ім. Яна Новака-Єзьоранського у Вроцлаві.

Фото з фейсбук-сторінки

Європейського центру солідарності

У Кракові у День усіх святих вшанували жертв російської агресії

1 листопада у Кракові вшанували жертв російської агресії проти України. Цю символічну акцію до Дня всіх святих організував краківський гурток Об'єднання українців у Польщі.

«До нашого міста приїхало багато земляків з України, які з різних обставин не можуть повернутися до своїх домівок, щоб відсвяткувати цей день з родиною, а хотіли б поставити свічу пам'яті для загиблих у цій страшній війні, яка триває, згадати своїх рідних», – написали на своїй фейсбук-сторінці діячі краківського гуртка ОУП за кілька днів до Дня всіх святих.

Одночасно було вказано два місця, куди українці, які живуть у Кракові, могли б прийти й запалити свічки чи покласти квіти. Це пам'ятний курган, встановлений на знак вшанування померлих українських військовополонених та інтернованих у 1919–1921 роках до табору №1 Домб'є на Раковицькому цвинтарі, та місце пам'яті жертв Голодомору в Україні, розташоване біля стіни греко-католицького храму на вул. Вісьольній.

«Це два місця, куди щороку українська громада Кракова приносить квіти в поминальні свята. Тому ми заохочуємо саме там запалити свої лампадки та помолитись за всіх померлих у цій війні й за швидше її завершення», – зазначено на фейсбук-сторінці «Об'єднання українців в Польщі – Краків».

Вшанували пам'ять генерала УНР Марка Безручка

31 жовтня у Рівному запалили свічки та поклали квіти до пам'ятної дошки генералу УНР Марку Безручку. У церемонії взяли участь гарцери куреня «Волинь» та пластуни куреня № 33 імені Уласа Самчука. Історик, священник ПЦУ о. Віталій Поровчук розповів цікаві історичні подробиці про генерала та провів молитву за героїв Польщі та України, які віддали своє життя в ім'я батьківщини.

З ініціативи Сергія Поровчука у Львові також надруковано календар до 140-річчя від дня народження видатного діяча часів УНР 1917–1921 років.

Генерал УНР Марко Безручко вважається символом польсько-українського братерства у спільній боротьбі проти російсько-більшовицьких загарбників. Український військовий діяч похований на Православному кладовищі, розташованому на варшавській Волі.

Сергій ПОРОВЧУК

8. →

Курган з охоронною зоною, відновлений «Хранителями курганів» в Безводівці

Тетяна СЕМАКОВСЬКА

Фото з архіву героя статті

Хто в Україні зберігає кургани

«Хранителі курганів» у Дніпрі, Олександр у центрі

В Україні вже кілька років діє громадська організація «Хранителі курганів». Її фундатор, Олександр Кликавка, родом з Чернігівщини. Любов до стародавніх усипальниць у героя почалася з села Безводівка. Чоловік вважає, що потрібно зберігати кургани, аби не забути свою історію.

Ми поспілкувалися з Олександром й дізналися його історію, розпитали про скандали із забудовниками та поговорили про кургани, які зараз знаходяться у зоні бойових дій.

Проблема зі збереженням пам'яток

Олександр починає розмову із невеликої передісторії про заснування організації «Хранителі курганів». Зараз вона налічує десятки активістів у різних містах й регіонах України, але починалося все з однієї людини, яка занепокоїлась станом курганів у селі Безводівка, що на Чернігівщині. Цією людиною виявився Олександр. Герой має дві освіти – агрономічну та економічну. Втім, життя вирішив пов'язати зі збереженням пам'яток.

«Я помітив, що в Україні величезна проблема зі збереженням пам'яток. Всі говорять про пам'ятки Козацької доби, трішки про пам'ятки Київської Русі, але чомусь мовчать про кургани, яким нараховується від однієї до п'яти тисяч років. Було таке бажання не тільки зберегти кургани у Безводівці, але й відновити», – каже Олександр Кликавка.

Конфлікти з аграріями й тиск преси

Складнощів вистачало не тільки через те, що пам'ятками не займалися відповідні органи, але й тому, що агрохолдинги, які обробляють поля, безвідповідально ставилися до цих пам'яток археології. Фактично, пояснює герой, великі агрохолдинги порушили закон України про охорону культурної спадщини.

Олександр Кликавка каже, що часто фермери самі розуміли свою провину, але бувало й таке, що великі агрохолдинги, які мають в обробітку десятки гектарів землі, не йшли на контакт. Тоді активісту доводилося писати листи у Департамент культури та туризму, Комітет Верховної Ради з охорони пам'яток. Завдяки цьому чоловік домагався справедливості.

«Все це я знімав на відео, писав статті, публікував у соціальних мережах, багато людей бачили процес. І за рахунок громадського тиску та преси, яка підключалася, вдавалося повернути справедливість», – згадує у розмові чоловік.

Таким чином вдалося відновити шість курганів-пам'яток. Після цього випадку до Олександра почали звертатися інші активісти й просто небайдужі люди, які хотіли зберегти кургани у своїй місцевості. До Кликавки писали, дзвонили консультуватися, а потім однодумці згуртувалися навколо проєкту – так заснували ГО «Хранителі курганів».

Археологи проти хранителів курганів

За законом України розкопками курганів, тобто їхніми дослідженнями, можуть займатися лише кваліфіковані спеціалісти-археологи за наявності відкритого листа від Інституту археологів України. Однак розкопки кургана фактично означають його знищення, а не вивчення, вважає Олександр Кликавка.

«Якщо ми говоримо про вивчення явища курганної культури, то це можна робити не лише за допомогою лопати та бульдозера, а є ще методи дослідницькі. Ми от взагалі не чіпаємо кургани, а виступаємо за їхнє збереження. Тому з археологами у нас неможлива співпраця, тому що мета археолога – дослідити курган, розкопати його, забрати звідти все цінне для експонатів у музей. А далі пам'ятка знімається з обліку, бо її не існує», – пояснює активіст.

Боротьба з забудовами

Завдяки своїй позиції, Олександр став громадським інспектором з охорони культури при Чернігівській обласній держадміністрації. Зараз він має дозвіл, який дозволяє працювати в полях й наглядати за курганами. Але не тільки в Чернігові, бо до Олександра звертаються інші активісти, дізнаються про його організацію через сарафанне радіо.

Гучний результат діяльності хранителя курганів – Новоолександрівський кромлех у Дніпропетровській області. Там активно боролися за те, щоб зберегти курган, а не збудувати котеджне містечко на його місці. Громадяни вказували на численні правопорушення, які були допущені ще до початку розкопок. Інколи нічого не можна вдіяти, крім привернення уваги, щоб домогтися правди, каже Олександр Кликавка.

Кургани у більшості мають свої охоронні номери, охоронні паспорти, визначені межами у кадастровому плані. Багато з них навіть мають документи. Але внаслідок того, що відділи культури на місцях часто не займаються своїми прямими обов'язками, то фермерам чи великим агрохолдингам нічого не заважає.

«Для чого залишати цю могилу, якщо можна переорати її й зробити додаткові пів гектара. Особливо складно, коли агрохолдингами володіють люди на керівних посадах у мерії», – зауважує співрозмовник.

Цінність курганів

Ще на початку XX століття на території України, за підрахунками дослідників, було 100 тисяч курганів різних епох та культур, а на сьогодні їх залишилося менше половини.

Сам процес зникнення курганів розпочався ще з часів царської Росії, коли тільки почалося становлення археологічної науки, пояснює у коментарі Олександр Кликавка. Він додає, що саме тоді почався період колонізації степів – багато курганів за цю епоху просто знищили. А вже згодом, коли почався розвиток сільського господарства, кургани почали масово розкопувати радянські археологи.

«Кургани в своїх творах згадує навіть Шевченко близько 300 разів, як символ козацької слави. Українці впродовж тисяч років жили біля могил, а зараз, виходить, ми втрачаємо оце надбання тисячоліть. Деякі могили пережили світові війни, а потім вони зникають, бо якийсь бізнесмен хоче побудувати котедж на гарному місці, і йому цей курган заважає. Але курган – це найбільша рукотворна спадщина, яка залишилася на території України, це об'єкт, якому може бути п'ять тисяч років. Є кургани, де перші поховання починаються з доби ранньої бронзи, потім там з'являються могили скіфів, сарматів й до Середньовіччя», – говорить активіст.

На питання, чому кургани так важливі, Олександр Кликавка каже, що вони несуть таку ж цінність, як єгипетські піраміди для єгиптян, Стоунхендж для британців, кургани вікінгів для фінів або шведів.

На думку героя, обов'язок українців – зберегти те, що нам залишили, а не зруйнувати його. Це могили давніх героїв. А якщо немає розуміння історії, то немає і майбутнього.

Кургани в зоні бойових дій та можливі музеї

В Україні є державний реєстр пам'яток – на жаль, до нього занесено не всі об'єкти. Багато з них є на території бойових дій. Експерт пояснює, що кургани колись будували на висотах, тож їх зараз використовують, як оборонні споруди та вогневі позиції. Що робити з такими курганами, зараз важко сказати. Можливо, треба розглянути варіант консервації, допускає краєзнавець,

Й наостанок додає, що у Європі є приклади, де розкопані кургани повністю реконструюються, і таким чином їх популяризують. Такі інтерактивні музеї під відкритим небом можна робити й в Україні. Так кургани не будуть заростати бур'янами, а стануть туристичною атракцією. ●

Книга з історії церковних печаток

Вийшла друком монографія, присвячена печаткам православних церков і духовенству з Правобережної України XVII–XX ст. «Культурно-історичний вимір сфрагістики».

Книга є спробою зрозуміти історію на перехресті наук у компаративістській перспективі. У дослідженні церковні печатки Правобережної України розглянуто в ширшому контексті. Прикладний культурно-історичний, міждисциплінарний підхід дає змогу зрозуміти генезис української сфрагістики, простежити впливи, яких вона зазнала, та її еволюцію.

Книга не завершує тему, а лише ставить запитання, називає проблеми, які мають прокласти шлях до поглиблення й вивчення цієї проблематики.

Автором монографії є Віталій Перкун, кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту історії України НАН України. Протягом близько десяти років він викладав у Варшавському університеті на кафедрі україністики.

Книгу можна придбати безпосередньо у автора. Звертатися щодо книги або будь-яких питань можна на електронну адресу: orantus@ukr.net або за телефонами: +48 511 110 817 (польський номер); +38 067 609 83 65 (український номер).

На війні загинула бойова медикіння, яка була пов'язана з Варшавою

На війні з росією загинула бойова медикіння Надія Смуk. Українка, яка походила із села Василів на Буковині, певний час жила й працювала у Варшаві, де була активною учасницею Клубу українських жінок.

«Сьогодні зі сльозами згадуємо Надію Смуk – жінку з великим серцем та надзвичайною відданістю», – написали на фейсбук-сторінці її подруги з Клубу українських жінок, що діє при Українському домі у Варшаві.

У фейсбуці спогадами про медикіню поділилися й інші українці з Варшави.

«Надя чомусь відразу запам'яталась. Попри напружений графік роботи, вона все ж знаходила час на розвиток – і саме такі зустрічі Клубу її найбільше цікавили. Якийсь час тому Надя повернулася в Україну, а потім поїхала на фронт захищати рідну землю. Ось такою залишиться Надя в моїх спогадах», – згадує на своїй фейсбук-сторінці Тетяна Левінська, засновниця Клубу українських жінок у Варшаві та членкиня ради фонду Український дім.

У часи пандемії Надія повернулася додому на Буковину, де працювала репетиторкою з польської мови. Після 24 лютого стала волонтеркою.

У липні 2022 року добровільно пішла на військову службу і вступила до лав ЗСУ. Виконувала завдання старшої бойової медикіні. Крім допомоги пораненим, інструктувала військово-вслужбовців у наданні самопомогі, а також займалася транспортуванням хворих до лікарень. Постійно тримала зв'язок із друзями з Варшави. Український дім передав їй медичний рюкзак, щоб вона змогла допомагати пораненим.

«На жаль, її життя обірвалося – вона стала жертвою російської агресії. Надія Смуk пішла з цього світу у віці 40 років. Пам'ять про Надію завжди залишатиметься в наших серцях. Її відданість і сила духу залишаться великим прикладом для нас. Нехай вона спочиває в мирі», – написали на своїй фейсбук-сторінці представники Українського дому у Варшаві.

Як передають українські ЗМІ, інформація про смерть Надії Смуk з'явилася на фейсбук-сторінці голови Кадубовецької територіальної громади Миколи Катеринчука.

Сорокарічна бойова медикіння загинула 23 жовтня, рятуючи життя побратимам.

Нагадаємо, що у серпні цього року від кульових поранень помер українець Сергій Девдюк, який у лютому 2022 року пішов добровольцем захищати Україну. Він був активним учасником українського громадського життя у столиці Польщі та волонтером Громадської ініціативи з догляду за могилами воїнів УНР у Варшаві.

Фото з фейсбук-сторінки Українського дому

Підтримаймо тих, хто рятує українські цвинтарі

Уже понад тридцять п'ять років українські цвинтарі, придорожні хрести й каплички у Польщі рятує товариство «Магурич». Тому з нагоди Дня всіх святих, яке у Польщі відзначають 1 листопада, закликаємо підтримати діяльність цього товариства та допомогти фінансово. Заохочуємо приєднатися до ініціативи «Oprócz znicza – wesprzyj Magurycz» («Крім лампадки – підтримай „Магурич“»). За підрахунками голови товариства Шимона Моджеєвського, до цього часу членам організації вдалося відремонтувати й зберегти понад 2700 надгробків на більш ніж 140 кладовищах у чотирьох країнах.

Товариство проводило реставраційні роботи на польських, єврейських та німецьких кладовищах. Проте їхню роботу зосереджено переважно на цвинтарях південно-східної Польщі, а також на Бойківщині, Лемківщині та Розточчі. Цього року ремонтні роботи проводили, зокрема, на польсько-українських цвинтарях у Помор'ях та Закладі (Україна, Львівська область).

На банківський рахунок товариства можна перерахувати будь-яку суму, навіть таку, що відповідає ціні однієї лампадки. Зібрані гроші буде використано для закупівлі обладнання, матеріалів і їхнє транспортування на цвинтарі, а також на виготовлення документації реставраторських робіт, харчування тощо.

Рахунок товариства «Магурич»:

52 1020 1026 0000 1102 0118 9554

Назва: Пожертвування для статутних цілей

(Tytułem: Darowizna na działalność statutową).

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Зустріч представників Світового конгресу українців та Об'єднання українців у Польщі з президентом Польщі Анджеєм Дудою у березні 2022 року у Варшаві

Підготував Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки СКУ

Павла Ґрода переобрали президентом СКУ

22 жовтня під час XII Світового конгресу українців (СКУ), у якому взяли участь майже 300 делегатів та гостей із 30 країн світу, відбулося переобрання президента СКУ Павла Ґрода.

«Павло Ґрод сумлінно та продуктивно очолював СКУ протягом п'яти років, провадив відповідальне керівництво організацією у надзвичайно складні часи пандемії та повномасштабного вторгнення росії в Україну. Сьогодні, коли запекла боротьба з агресором триває і єдність українців як ніколи важлива, Павло Ґрод продовжить свою роботу на посаді президента СКУ», – читаємо на фейсбук-сторінці організації.

Під час XII Світового конгресу українців також затверджено склад Ради директорів, котрі очолюватимуть організацію наступні чотири роки. Праця світового українства також буде посилена десятима регіональними віцепрезидентами.

Першим віцепрезидентом СКУ залишається Стефан Романів (Австралія), який нещодавно побував у Перемишлі з нагоди XII Конгресу Світової федерації українських жіночих організацій. Віцепрезидентом у Східній Європі, зокрема у Польщі, буде Мирослав-Микола Петрецький.

Світовий конгрес українців – це найбільша структура українства закордоном, яка поєднує більшість організацій української діаспори та автохтонів за межами України, представляє інтереси понад 20 млн осіб. Конгрес об'єднує українські організації із 34 країн і підтримує зв'язки з українцями ще 15 країн. У Польщі до складу СКУ входить Об'єднання українців у Польщі.

Конгрес був заснований у 1967 році у США, а у 2003 році визнаний Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй як неурядова організація зі

спеціальним консультативним статусом. Від початку своєї діяльності організація зосереджує увагу на таких важливих питаннях, як охорона і захист особистих та національних прав представників української меншини. Важливою частиною роботи конгресу є демократизація та зміцнення України як держави, її інтеграція до ЄС. Тому конгрес організовує спостереження за виборами, зокрема створив Міжнародну місію зі спостереження за президентськими та парламентськими виборами в Україні 2014 року. СКУ протягом багатьох років працює над міжнародним визнанням Голодомору 1932–1933 років як акту геноциду. Від лютого 2022 року СКУ зосереджує увагу переважно на підтримці й наданні допомоги Україні та ЗСУ.

Нагадаємо, що у березні минулого року у Варшаві відбулася зустріч представників Світового конгресу українців та Об'єднання українців у Польщі з президентом Польщі Анджеєм Дудою. Під час зустрічі голова СКУ Павло Ґрод (на фото другий праворуч), директор представництва СКУ в Україні Сергій Касянчук, голова ОУП Мирослав Скірка й голова гуртка ОУП у Кракові Андрій Олійник обговорили з очільником польської держави питання, пов'язані з наданням допомоги українцям, які знайшли притулок у Польщі, та використання теми біженців у російській пропаганді. ●

Григорій СПОДАРИК

Біженці й поляки – очікування, плани та зміна настроїв

Половина біженців з України хотіла б інтегруватися в польське суспільство, а кожен п'ятий цього не хоче – свідчить нещодавно опублікований звіт за результатами дослідження, здійсненого варшавськими науковцями.

Життя, погляди та плани українських громадян, які приїхали до Польщі після початку повномасштабного вторгнення, вивчали дослідники з Варшавського університету та Економіко-гуманітарної академії у Варшаві. Дослідження ініціював доктор Роберт Станішевський. Учасників опитування було дібрано на основі реєстру українських громадян та членів їхніх сімей, яким надано статус іноземця відповідно до спецзакону, прийнятого польським урядом у зв'язку з війною в Україні. З огляду на це, три чверті опитаних становлять жінки, і дві третини – особи до 40 років. Дослідження, в якому взяли участь 243 повнолітні особи, проведено в червні – липні 2023 року. Воно охоплює лише біженців, а не мігрантів з України, котрі приїхали до Польщі перед війною.

Опитування показує, що майже дві третини біженців (65,8%) задоволені своїм нинішнім життям, а одна п'ята – ні. Думки українців, котрі втекли від війни до Польщі, розділилися в багатьох питаннях. Розбіжності можна побачити, наприклад, у відповідях на запитання про прибутки. Більше двох п'ятих респондентів заявляє, що їм достатньо коштів на поточні життєві потреби. Але майже стільки ж (44,9%) дає негативну відповідь. Різко відрізняються погляди респондентів щодо умов життя в Польщі. Майже три п'ятих опитаних (56,9%) заявляє, що їхні житлові умови погіршилися, але для двох п'ятих ситуація змінилася на краще. Такий результат дослідники пов'язують із тим, що близько 60% біженців – до 200 тисяч осіб або більше – раніше проживали у великих містах, зокрема, Харківської, Львівської та Дніпропетровської областей і Києві.

З моменту приїзду до Польщі медичними послугами скористалося три п'ятих респондентів (56%). Насамперед це була первинна медико-санітарна допомога (73,5%) та стоматологічне лікування (40,4%). У той же час більшість з тих, хто користується польськими медичними послугами (65,5%), заявляє, що частково або повністю оплатили їх з власних коштів. Опитані українці зазначили, що в Польщі вони можуть дозволити собі заплатити за їжу (86,4%), але не всі мають можливість купити одяг (67,1%), ліки (50,1%) та оплатити житло (65%). Більшість не відчуває гіршого ставлення в Польщі. П'ята частина рес-

пондентів вказує на гірші умови щодо доступу до ринку праці (21,8%), заробітної платні (20,2%) та доступу до державного управління (17,7%).

Половина опитаних працює. Близько п'ятої частини – на основі договору доручення/контракту на виконання конкретної роботи й трохи менше (18,9%) – на основі трудового договору. Кожен десятий респондент навчається, стільки ж веде бізнес або перебуває на пенсії. Українці працюють переважно в компаніях, розташованих на території Польщі (78,3%), натомість в Україні – 12,3%. Три чверті респондентів задоволені своєю роботою, не задоволені – 17,1%. Тим часом 62,5% опитаних вважає, що місце походження (громадянство) не впливає на оцінку їхньої роботи, 17,8% стверджує протилежне, а майже половина цієї групи відчуває, що їх оцінюють гірше, ніж інших працівників. 30% опитаних має місячний дохід у розмірі понад 3 тисячі злотих нетто. Кожен п'ятий (17,7%) отримує менше. Дослідження також показує, що біженці матеріально підтримують свої сім'ї в Україні – кожен третій надсилає гроші додому. Майже всі опитані (94,3%) позитивно оцінюють допомогу, яку отримали в Польщі, та, що важливо, тут не було жодної негативної відповіді. І знову ж таки – думки респондентів дуже відрізняються щодо потреби в подальшій підтримці з боку польської держави. Дві п'ятих респондентів не потребують допомоги й лише трохи менше (37,4%) вважає, що така підтримка необхідна. Ідеться переважно про матеріальну допомогу – одяг, побутову техніку, а також психологічну допомогу та переклад документів.

Більш ніж половина респондентів заявляє, що хотіли б інтегруватися в польське суспільство. П'ята частина має протилежну думку. Після завершення війни майже половина біженців має намір повернутися в Україну. Кожен десятий хоче залишитися в Польщі назавжди, а 16,5% планує залишитися тут ще на деякий час після того, як закінчиться війна. Кожен п'ятий українець ще не визначився, де житиме після війни.

Занепокоєння викликає порівняння поглядів українських біженців і представників польського суспільства. Ставлення поляків до біженців у жовтні перевірів Центр дослідження громадської думки (пол. CBOS). Опитування показало, що з вересня відсоток поляків, які підтримують приїзд біженців з України, знову знизився (на 8%) і зараз становить 57%. До того ж 67% респондентів вважає, що війна в Україні загрожує безпеці Польщі, але 28% не бачить такої загрози. Цікаво, що про загрозу частіше говорять жінки, релігійні особи й ті, хто має праві погляди. Зменшення підтримки спостерігаємо і в заявах щодо подальшої допомоги. 32% респондентів (на 9% менше, ніж у вересні) заявляють, що вони самі або хтось із близьких надають таку допомогу. 68% відповіли, що не допомагають біженцям (на 9% більше порівняно з вереснем). Загальна оцінка стану польсько-українських відносин серед опитаних не є дуже позитивною. Хоча найпоширенішою відповіддю була «ні добрі, ні погані» (43%), негативна оцінка (27%) все-таки переважала над позитивною (25%). Зміна настроїв помітна й у питанні підтримки вступу України до ЄС. Надалі багато (74%) поляків підтримують такий сценарій, але знову спостерігаємо зниження (цього разу на 11%) порівняно з попереднім дослідженням. ●

Анна ВІННИЦЬКА

Фото Романа Біласа

Ремонт домівок в Кошаліні і Щеціні

На сьогодні у Кошаліні проживають сотні біженців, які приїхали після початку повномасштабної війни. Мешкаючи тут понад півтора року, вони дещо адаптувалися й звикають до міста. Мені стало цікаво, чи українські біженці досі приходять до домівки Об'єднання українців у Польщі (ОУП), а якщо так, то з якими питаннями.

– Сьогодні до домівки звертаються ті біженці, які мають якісь проблеми: не можуть отримати довідку про те, що перетнули кордон уже після початку війни, чи мають проблеми із заповненням необхідних документів, щоб отримати грошову допомогу для дітей, як-от «500+». На жаль, багато українців, котрі приїхали до Польщі як біженці, занадто використовують усю можливу допомогу, й буває, що зовсім не шукають роботу, бо націлені лише на допомогу, яку надає або держава, або неурядові організації, – розповідає Роман Білас, голова Кошалінського відділу ОУП.

За його словами, нині до домівки ОУП чи греко-католицької та православної церков приходять невелика група біженців, котрі першими приїхали до Кошаліна. Вони приводять своїх дітей на заняття з української мови, релігії чи хору «Первоцвіт». Це невелика частина з тих кількох тисяч, хто приїхав до Кошаліна після початку повномасштабного вторгнення. Дехто повернувся в Україну, однак значна кількість надалі живе в місті, й ОУП хоче залучити їх до свого середовища. З цією метою місцеві українці в приміщенні домівки хочуть відкрити інтеграційне кафе. Саме тому днями тут розпочався ремонт. Подібні роботи тривають також у приміщенні Осередку української культури в Щеціні. Ремонт обох домівок відбувається завдяки дофінансуванню з боку Маршалківського управління Західнопоморського воєводства. Роботи мають завершитися у кінці року.

– Ми хочемо, аби ті біженці, які, можливо, залишаться у Кошаліні після завершення війни, та місцеві українці мали місце, де за кавою та чаєм зможуть познайомитися та ще краще пізнати одне одного. Хочемо, щоб українці з України приводили своїх дітей на заняття української мови, релігії чи до хору «Первоцвіт» та вокальної гру-

пи «Мелодія». Такі заняття відбуваються саме в домівці. Хочемо, аби батьки, які чекають на своїх дітей з уроків української мови та релігії, мали місце, де зможуть за чаєм порозмовляти одне з одним. І для цього робимо ремонт домівки, – каже Роман Білас. Це має бути місце, до якого можна зайти кожного дня і поспілкуватися в приємній атмосфері.

Допомогу біженцям у Кошаліні надають, зокрема, у Центрі міграції, що діє при ОУП. Роман Білас наголошує, однак, що сьогодні потрібно надсилати допомогу насамперед в Україну, та її слід скеровувати до тих, хто в огорнутій війною країні цього насправді потребує. Тому протягом щонайменше пів року Кошалінський відділ ОУП передає допомогу в Україну через фонд Олі Соляр «Магія Карпат», котра доставляє її на передову для військових та цивільних осіб. ●

**RAZEM POMÓŻMY
UKRAINIE**

W IMIĘ SOLIDARNOŚCI Z LUDŹMI,
KTÓRYM POZOSTAŁA TYLKO NADZIEJA,

**ZWIĄZEK UKRAIŃCÓW W POLSCE
ODDZIAŁ SZCZECIN
UL. MICKIEWICZA 45
70-385 SZCZECIN**

PROWADZI ZBIÓRKĘ FINANSOWĄ
NA ZAKUP ŻYWNOSCI
ORAZ ŚRODKÓW HIGIENICZNYCH
DLA OFIAR WOJNY
Z ROSYJSKIM NAJEŹDŹCĄ
- DZIECI, RANNYCH, UCHODŹCÓW

Numer konta: 20 1090 1492 0000 0001 4312 2731
Kod SWIFT: WBKPPLPP

Анна РУССУ

Фото з архіву героїні статті

«Людство не може змиритися з тим, що живе на спільній планеті, в одному будинку»

Режисерка й сценаристка Олесь Моргунець-Ісаєнко, відома багатьом за фільмом «Щедрик», розповідає про новий екологічний фільм «І кожна річка», проблему зникання українських водойм, а також свої роботи на тему українсько-польських стосунків, зокрема депортацію українців із Польщі в 1944–1946 роках.

15 вересня в Центрі підтримки координації у Варшаві відбувся показ документальної стрічки «І кожна річка» за участі авторки Олеси Моргунець-Ісаєнко. У цьому фільмі режисерка досліджує проблему забруднення й зникання українських річок. Дніпро, Десна, Сіверський Донець, Дністер, Остер – це лише деякі з багатьох водойм, які потерпають від безвідповідального ставлення людини. І сучасні, й отримані у спадок від Радянського Союзу екологічні проблеми залишаються нерозв'язаними, екосистеми багатьох річок перебувають під загрозою.

Ідея фільму виникла, коли Олесь Моргунець-Ісаєнко дізналася про отруєння її рідної річки Остер. Спершу

була думка розповісти тільки цю історію. Проте, працюючи з матеріалом, авторка перейнялася долею інших українських водойм:

– Шість чи, мабуть, уже сім років тому, коли отруїли мою річку, я вирішила, що треба знімати на цю тему фільм. Знайшла екологів, довго співпрацювала з ними. Потім мені запропонували один проєкт, інший. Я все робила й робила якісь проєкти. Після того, як я створила «Щедрик», у мене був, якщо так можна сказати, карт-бланш – уже зроблений повнометражний фільм. Тоді я подалася з документальним фільмом «І кожна річка», та ми пройшли пітчинг (ідеться про відбір 14-го конкурсу Держкіно – прим. авт.). Це кіно маленького виробництва, невеликої команди, де я була і продюсером, і співавтором. Це моя ідея та голос. Ми спочатку хотіли запросити диктора, але потім я зрозуміла, що текст краще за мене ніхто не прочитає. Тому що його написала переважно я. Відредагували екологи, деякі частини написала Анастасія Матешко, яка допомагала мені від самого початку й разом зі мною виступила авторкою сценарію. І частково – Ольга Денищик, котра була нашим провідним екологом і з якою я познайомилась шість років тому. Потім ми з нею урвали зв'язок роки на три. Урешті знайшлися і зробили це кіно. Над проєктом працювали півтора року, майже два роки з моменту пітчингу й до завершення. А ще до того багато читала статей. Насправді після завершення фільму в мене була дуже сильна депресія. Відчувалася, мабуть, і російська загроза, і ця українська байдужість. Частково через українську байдужість це (повномасштабне вторгнення росії в Україну – прим. авт.) стало можливим теж. путін зробив так, бо він міг це зробити. Значить, ми не показали йому, що ми сильні, що з нами цього робити не можна.

– Після повномасштабного вторгнення багато фільмів чи книжок можна прочитати інакше. Ви вже були на фестивалях, бачили реакцію публіки. Можливо, глядачі у вашому фільмі відчитують нові контексти?

– Іноземці це ніяк не відчитують, бо вони не знають цю місцевість. А коли минулої осені ми робили покази на Docudays UA (міжнародний фестиваль документального кіно про права людини, який щороку відбувається в Україні – прим. авт.), тоді сказали, що це кіно буде важливим не тільки з екологічного погляду, а як зафіксований факт того, як усе виглядало до повномасштабного вторгнення. У нас є кадри, які взагалі не ввійшли в кіно. Був велетенський блок про річку Ірпінь, що по суті вплинула на воєнні дії й врятувала Київ, захистивши собою, бо вона повернулася на місце (коли в лютому 2022 року російська армія наступала на Київ, українські військові пустили воду з Київського водосховища назад до річки Ірпінь, створивши в такий спосіб природну перепону для російських військових – прим. авт.). Це була величезна заплава. У Радянському Союзі її знищили. Після повномасштабного вторгнення я навіть зробила ролик про річку Ірпінь – «Війна річки Ірпінь». Він є в інтернеті у вільному доступі. Про цю річку можна подивитися.

– «І кожна річка» не лише показує екологічну проблему довкола водойм, фільм також зображає світоглядну проблему. У ньому є хроніка радянських часів, коли вірили в технічний прогрес і те, що ми можемо підкорити природу. Тепер ми бачимо, що це не так. Відрив від природи, відсутність гармонії з нею – те,

що об'єднає багатьох людей у світі. Ми маємо знайти якусь нову формулу взаємодії з довколишнім середовищем. На мою думку, ваше кіно вдало показує ці виклики.

– Так, воно десь так і є. До того в мене були історичні фільми. Чому я працюю з хронікою? Тому що в мене є дві документальні стрічки про українсько-польські стосунки. «Рубіж. Грубешівська операція» – про спільну операцію українців із поляками. Він більш позитивний для поляків, бо там представлено дві сторони. І другий фільм – «Депортація 44–46», який поляки можуть сприйняти не дуже позитивно. Хоча там дійсно правда, і цієї правди нема де подіти. На жаль, дуже часто хочуть зробити когось крайнім. Багато хто довго намагався зробити українців винними в усіх своїх бідах. Хоча у фільмі йдеться про те, що були нормальні сосунки. Розпалювання ворожнечі між поляками й українцями дуже використовували Сталін і Гітлер. І Сталін використав це переселення. Він відправляв (у райони, де проводили депортацію 1944–1946 рр. – прим. авт.) польських комуністів, які постраждали від Волинської трагедії. Коли мені розповідають про Волинську трагедію, про цю жахливу історію, мені хочеться сказати всім, що українцям уже відплатили по повній. У Сагрині й навколишніх селах поляки так само вчинили з українськими жінками, літніми людьми й дітьми. Були вирізані великі села. Кожен український президент попросив вибачення за те, що вчинили українці. Але, на жаль, у Польщі досі не згадують жертв, які були серед українців.

– Чому ви вирішили звернутися до цієї теми?

– Це випадок. Мені запропонували. Був готовий сценарій, виграно пітчінг. Я подумала, що дуже люблю історію, але цю частину не знаю. Треба зробити – і дізнаюся. Це те, що я роблю. Якщо чогось не знаю, хочу дізнатися.

– Однак, коли ми говоримо про фільм «Щедрик», у вас є українська, польська, єврейська родини. І там теж ідеться про стосунки цих народів, але все-таки

присутній діалог. Персонажі фільму говорять своєю мовою, а актори презентують свою країну. Отже, врешті діалог – можливий?

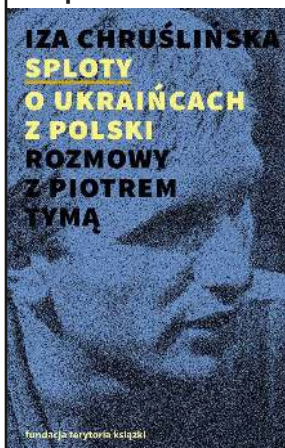
– Я взагалі за дуже дружнє співіснування всіх і більше різноманіття, різні культури. Доведений факт, що еволюція – це коли є багато меншин, держав, мов, країн. Або багато видів у природі. Коли види зникають, еволюція стає неможливою. Тоді настає революція й регрес. Усе починає помирати. Я вважаю, що люди не тим займаються, і війна в Україні – це теж віддалено замилювання ока якраз на екологічну катастрофу. Замість того, щоб рятувати Землю, світові керівники дуже спрямовані тільки на оцей шматок життя, який їм залишився. І вони хочуть його подовжити коштом життя наступних поколінь.

– Можливо, ви плануєте розкрити тему війни й екології? Які маєте плани на майбутнє?

– У мене був проєкт «Екоцид», я дуже хотіла його робити. Але ми так і не знайшли гроші. Ми подавалися на декілька ґрантів, зокрема закордонних. Думаю, що якби це трапилося після Каховської ГЕС, на проєкт, можливо, увагу звернуло би більше людей. На жаль, у багатьох країнах увага зосереджена на Україні нещасній, трагічній, кривавій – це «цікаво дивитися». А тема екології – така специфічна тема, вона людям цікава в контексті їхньої рідної країни. І це теж така всесвітня проблематика. Людство не може змиритися з тим, що живе на спільній планеті, в одному будинку. Також у нас є історія про болота. Можливо, коли-небудь вона стане реальною. На сьогодні я працюю на телеканалі «Суспільне» з Ромою Синчуком, з яким робила всі свої фільми, починаючи з «Казки про гроші». Це мій режисер монтажу, друг і колега. І «Річки» ми з ним монтували. Хроніку завжди з ним відбираємо. У деяких моментах фактично він співрежисер. Як два режисери ми зробили другий епізод проєкту «Остання війна» – документальний цикл програм, що пояснює, чому росія напала на Україну. Цей епізод називається «Какая різниця». Зараз ми зробили першу частину, буде ще друга. ●

ОГОЛОШЕННЯ

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань. «Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавались як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.

Ціна 1 примірника з висилкою поштою **50,00 зл.**

Замовлення просимо надсилати на адресу TОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: tyrsa@hot.pl тел. +48 |22| 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок: **TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029**

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

Історичний календар

ЛИСТОПАД

Підготувала Олена ГУМЕНЮК

Фото з Вікіпедії

8 листопада 1918 р. в селі Божиківці на Хмельниччині народився Дмитро Прилюк (1918–1997), журналіст, письменник, публіцист, вчений, педагог, один із засновників української журналістики. Походив із багатодітної сім'ї. Закінчив Український комуністичний інститут журналістики в Харкові. В роки Другої світової війни воював на Південно-Західному та Калінінському фронтах, брав участь в обороні Києва.

У подальшому – кореспондент і редактор обласних газет Вінниччини, Полтавщини, Київщини, республіканської «Колгоспне село» (нині – «Сільські вісті»). Всюди його згадували добрим словом як гарного наставника-вихователя. З 1958-го працював на факультеті журналістики Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка, який очолював у 1965–1969 і 1972–1982 роках. Мав зразкову професійну репутацію. Захистив докторську дисертацію «Суспільне значення журналістського твору» (1977).

Один із кращих теоретиків і основоположників української школи журналістики. Автор фахових підручників «Теорія і практика журналістської творчості», «Мистецтво писати», «Спостереження і дослідження фактів журналістом», які й сьогодні популярні серед викладачів та студентів. А його роман «Роки неспокойного сонця» (1964) пролежав у сейфах КДБ до 1987-го і був надрукований вже після смерті Дмитра Прилюка.

«Він не був „гнучкошиєнком“ перед високим начальством, завжди мав власну думку, з якою рахувалися тодішні владоможці, – згадував Іван Сподаренко. – Влада не раз ламала його, але не зігнула. І ось що важливо: Прилюк не впустив у себе цензора, а це в ті роки було дуже непросто. Він давав творчий простір кожному підлеглому, радів кожній сміливій думці, кожному вдалому виступу своїх колег, гаряче їх підтримував».

10 листопада 1999 р. у Нью-Йорку померла Галина Лашенко (1911–1999) – письменниця, громадська діячка, родом із Києва. Її батько – Ростислав Лашенко – історик права, вважається одним із засновників історико-

юридичної науки в діаспорі. У 1920 році родина Лашенків емігрує спочатку до Тарнова (Польща), а з наступного року вже мешкає у Празі. Там Галина закінчує гімназію, потім вивчає філологію в Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова. В Чехословаччині Галина Лашенко долучається до української емігрантської громади. Про дружбу з родинами Кандиб та Шовгенів вона напише у спогадах: «Молодість Олександра Олеса» та «Перша зустріч з Оленою Телігою». Після Другої світової війни виїхала до США. В новій країні Галина Лашенко брала активну участь в житті української діаспори. Так, вона була членом головної управи громадсько-допомогової жіночої організації Український Золотий Хрест, яка надавала допомогу учасникам визвольної боротьби на українських землях.

18 листопада 1859 р. народився в містечку Тисмениця (нині Івано-Франківська область) в родині священника Кость Левицький (1859–1941) – український державний діяч, юрист, історик. Вищу освіту здобував на юридичних факультетах Львівського та Віденського університетів. Після закінчення навчання відкрив адвокатську канцелярію у Львові й одним із перших став писати скарги і подання до суду українською мовою.

Кость Левицький – активний громадсько-політичний діяч. Співзасновник Української національно-демократичної партії. З початком Першої світової війни очолив Головну українську раду у Львові. За умов розпаду Австро-Угорської імперії українські парламентарі Галичини сформували Українську Національну Раду і взяли курс на створення незалежної держави. 10 жовтня 1918 року Кость Левицький очолив галицьку делегацію Української Національної Ради, яка 1 листопада перебрала на себе всю повноту влади на західноукраїнських землях.

Після проголошення Західноукраїнської Народної Республіки, Кость Левицький очолив її уряд – Державний секретаріат. «Ми свідомі цього обов'язку, який прийняли серед граду куль і незвичайно важливих обставин. Вступаючи в уряд, уважаємо за відповідне зазначити, що стоїмо на демократичнім принципі. Ми вийшли з народу і для народу буде присвячена наша праця», – цими словами він започаткував 10 листопада 1918 року діяльність Державного секретаріату.

Протягом міжвоєнного періоду провадить громадсько-політичну роботу на західноукраїнських землях та пише історичні праці про політичний та національно-визвольний рух на Галичині.

19 листопада 1989 р. відбулося перепоховання у Києві на Байковому цвинтарі українських письменників і політв'язнів радянського комуністичного режиму – Василя Стуса, Юрія Литвина та Олексі Тихого.

Василь Стус – український поет, перекладач, прозаїк, літературознавець, правозахисник. Один із найактивніших представників українського культурного руху шістдесятників. Відстоював вільний розвиток української культури. Творчість Василя Стуса заборонена радянською владою. Двічі арештований та ув'язнений. Помер 4 вересня 1985 року в таборі біля села Кучино Пермської області.

Юрій Литвин – український поет, письменник, журналіст і правозахисник. Заарештований та звинувачений у створенні підпільної націоналістичної організації «Група Визволення України» і засуджений до 10 років позбавлення волі. Покарання відбував у мордовських таборах для політв'язнів. Помер 5 вересня 1984 року в таборі біля села Кучино Пермської області.

Олекса Тихий – український дисидент, правозахисник, педагог, мовознавець, член-засновник Української гелсінської групи. Виступав на захист української мови. Помер в лікарні табору біля села Кучино Пермської області 6 травня 1984 року.

Їхній прах привезли літаком із Уралу 18 листопада о 20.30 в аеропорт «Бориспіль». Там зі свічками й корогами чекали близько 300 людей. Домовини повезли до Свято-Покровської церкви на Куренівці. Там зранку 19 листопада покійних відспівали. «Приблизно 30 тисяч людей вийшло на вулиці Києва, – згадував колишній товариш Стуса Василь Овсієнко. – Як ішли Володимирською повз будівлю КДБ, боялися, щоб не було провокацій. Але це була перша акція, де влада не посміла троцити синьо-жовті прапори, де нас не лупили дубками й кийками». Труни спочатку повезли на Софіївську площу, потім до пам'ятника Тарасові Шевченку. А звідти вже несли на руках до Байкового кладовища. Рух у центрі міста зупинився. Люди стояли зі свічками вздовж Володимирської вулиці. На мітингу виступили В'ячеслав Чорновіл, Іван Драч, Михайлина Коцюбинська. На могилах установили однакові дубові хрести. У березні 1990 року їх підпалили. Винних не знайшли. 1993-го встановили три козацькі хрести із сірого пісковика.

29 листопада 1893 р. на Полтавщині народився Матвій Симонов (1823–1901, літературне псевдо – Матвій Номис, М. Номис), етнограф, фольклорист, письменник. Освіту отримав у Київському університеті. Вчителював у Ніжині, Немирові.

Працював чиновником у Санкт-Петербурзі. Там 1864-го видав збірку українських прислів'їв. Співпрацював із журналом «Основа». Він цілком поділяв позицію редакції «Основи» щодо утвердження й популяризації української мови, а також визнання можливості й необхідності її використання в наукових працях.

З 1858-го займався справами друкарні Пантелеймона Куліша, оскільки той перебував у Мотронівці. Зусилля-

ми Матвія Номиса типографія проіснувала до 1863 року. Книжки, що тут виходили, розповсюджувалися не лише в Петербурзі, а й на українських землях.

Гарні знання української мови і мовознавчі дослідження Матвія Номиса стали в нагоді під час створення словника української мови, над яким українські культурні та наукові діячі працювали протягом другої половини XIX століття. Результатом цієї роботи було видання «Словника української мови» за редакцією Бориса Грінченка у 1907–1909 роках.

30 листопада 1951 р. у селі Рівня (нині у складі міста Вижниця) народився Назарій Яремчук (1951–1995). Прославився виконанням українських естрадних пісень «Смерекова хата», «Стожари», «Гай, зелений гай», «Водограй», «Червона рута», «Пісня буде поміж нас», «Родина». Народний артист УРСР (1987). Під час Афганської війни виступав перед солдатами в Афганістані, тричі побував із концертами у 30-кілометровій зоні відчуження Чорнобильської АЕС. Відкрив шлях на сцену багатьом молодим талантам, надавав підтримку самодіяльним колективам.

«Назарій був дуже світлою особистістю, – згадував про нього Юрій Рибицький. – Людина, позбавлена якості, властивої багатьом співакам і акторам, – він ніколи і нікому не заздрив, не говорив про кого-небудь погано. Він був дуже одухотвореною людиною. У ньому збереглися дивовижні, може бути, навіть дивовижні дитячі риси: польотність, чистота».

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Біженці

Кед виджу в який спосіб дехто смотрит на біженців, то за дідами хоче ся повторити: *Забыл віл, як телятком был.* Так по правді, то серед нами хыбаль не є юж праві нико-го, хто бы памятал як смакує война. Дідове не хотіли до ней вертати ани споминами, бо по што зас и зас входити в пережыте горе. Знали, же: *Ситий голодного не зрозуміє*, адже, што будут дармо языком молоти. Хыбаль не хотіли обтяжати нас своїм горьом, здавало ся ім, же єст за нима и не верне ся юж нигда. Єднако баба Параска, котры пережыли неєдно горе, никому нигда не дозволяли ся зарікати. Толкували, же лем по смерти нич злого юж ся не може човекови притрафити, а живому вшытко.

Войны не знам, але кед чытам памятник о. Ярослава Богатюка оповідаючого о жыттю боднарчан и мисцовян (яким война пястуком почала дуркати до дверы), ліпше розумію, през што переходят гнешні біженці зо східной України. Зрештом, в 1944 році не лем східнякы, нашы тіж пережывали барз подібне горе до того, през яке Українці переходят од 24 лютого 2022 р. Під час II Світової войны першу евакуацию в прифронтовых селах зарядили Німці: *Першы фірманкы зачали выїжджати перед годином десятом. Іхне чысло росло з каждым хвильом. Кед приїхала приділена мі, пожегнал єм ся з родиною дяка и жовнір-ми, котры в нас кватерували. Заладувал єм своє майно на віз, на котрым было юж наложених дуже річы якисого газды. На дорозі был юж долгий мотуз фір з запряженима до ных кінми, коровами або волами. При церкві зїїхали ся вшыткы фірманкы з Галбова и з части Дошниці. Дорогом гнано дуже статку: коров, овец и кіз. На возах іхали лем слабы, старшы люде, діты и хворы. Здоровы мусіли ити піше, такий был приказ жандермерії. Як лем выїхали сме за село, вздріл єм величезний шор возів и товпу люды идучых дорогом и двыгаючых величезны тягары. Было дуже матеры з малыма дітми на руках, старшы особы ледво ишли, зо змучыня часто падали просто в болото. Нелегким кроком ишол єм за фіром, на выгнання ишол єм юж третій раз в тім році и то в невідомім напрямі. (...) Кед доходили сме до Котани, оддаленой од Дошниці о даке 5 км, в долині вздріли сме другий шор возів, ріку люды женучых зо собом стада скотин. То была евакуация Крампной и Котани. Сес шор возів якраз підїїжджал під гору и лучил ся з нами. Ту зїїхали ся выселенці пятох сіл: Дошниці, Галбова, Явіря, Крампной и Котани. Шор возів розтягнений был на кілька кільометри и по кільканадцятьох минютах затримал ся, кед совітска артелерия стріляти почала по першых возах выїїжджаючых з ліса, якрас вїїжджали на отверте поле. Рушыли сме за недалго – дагдє по піл годині – кед юж по нас перестали стріляти більшевики. О хвилю, кед засвистали гранатники и почали падати барз блиско наших возів, фурмане рушыли гальопом, а я з Христьом (дівча єгомосьця) понагляли сме ся за нашим возом, як сме лем змогли. Так гнали сме хыбаль з пів кільометра, покля чысто не перестали стріляти, адже до*

*Святковой пришли сме на гет переляканы и зморены. По дорозі довідали сме ся, же маме ся затримати на ден, два в Бодаках, а од тале до Дошниці буде з 25 км. Пак маме ити дальше, аж до місця, в котрім задержите ся на довшє. Де то має быти, не повіл нам нхто. Іхаме помаціцькы, бо планны дорозы. Нашы баба повідали, же и 1944 році, и в нашім селі были біженці, котры разом з Німцями втікали перед москалями, а пак вертали ся назад, так як и о. Богатюк. Кед вертали и были на Лемковині, и чули юж не польску мову, а подібну до рідной, діты родичів в голос ся звыідали: *Тут вже Україна?* Зрештом, в нашім селі (в Гладышові) на весну 1915 рока (перед битвом під Горлицями) было подібні. Товдышня войскова влада тіж выселяла жытелів прифронтовых сіл и тіж нхто не знал де іх везут.*

Пак о. Богатюк докладнішше описують як то москальскы агітаторе підготовляли наших на вихід до Землі Обіцяной, як заохочували боднарчан до виїзду до совітского раю. З Боднаркы червеноармійці фашыстів прогнали 16 стичня, а юж два дны пізнішше: *По полудни до села приїхала войскова поліція (НКВД) и зачала «роботу», глядала «ворогів» Радяньского Союзу. НКВД, завдякы доносови місцевого агітатора, возвало на допиту пятох шануваних місцевых газдів. На село впал величезний страх (о. Я. Богатюк, с. 59.). Зас кільканадцет дны пізнішше (20 лютого 1945р.) єгомосьць записали: **В посльідных тижднях на Лемковині совіты и місцевы агітаторы барз міцно нагваряли на виїзд до СССР. Лемкы од кількадесятох років, сичены москальском отрутом, идут на іхню агітацию як мухы до меду. Декілька сіл з Дукляныцны, знищених войном, на все юж выїхало до СССР. Яко причину свого ексоуду подають знищыня села и брак жывины. Остатніма днями до СССР добровільні выїхала праві ціла Мисцова. На 300 хыж остало лем 30 родин, але и они мають занедалго выїхати. Яко причину переселения, так як и попередні села, подають воєнну руйнацию своїх газдівок и брак середків до жытя. Не єст то в 100% згідне з правдом, бо в 1940 р., хоц ничого ім не бракувало, газдове праві цілого того села (за вынятком дванадцятьох родин) записали ся на виїзд до Росії. Гнеска більшости з выїїжджаючых насправді голод зазерат в очы, адже мусят гладати порятунку. Сесе мож ищы зрозуміти, лем же виїзд не вратує іх од голуду. До СССР выїїжджат купета люды, котрых война міцно не досьвідчыла, мають красны хыжы и ідла ім не бракує, але и так вшытко лишают и выїїжджають. Хтоси, не знаючий Лемків, чудувал бы ся тому, але мі вшытко єст ясне як сонце. Выїїжджають, бо сут отуманены москальском отрутом, веде іх туга за Земльом Обіцяном, любов до Росії. Отрута, вливана в Лемків роками, робит своє. Жаль мі того нещасного народа, бо барз добрі знам як гірка доля жде го в Росії. Єднако не можна іх вынити, же сами готують си таке нещесьця, но бо што винна дітина, котра іст красний и солодкий овоч (отруйну ягоду), хворіє и змерат** (о. Я. Богатюк, с. 61-62.).*

Дякувати Богу єгомосьцовы «пророцтва» не здійснили ся. Давно юж не є совітского союзу, а Лемкы на Лемківску ватру фурт приїжджають до Ждыни. ●

Запрошуємо на JarmaRock FEST – найбільший молодіжний фестиваль української музики і театру у Польщі!

Це подія, яка відбувається вже 47-й раз поспіль і має свою довголітню історію і власну традицію.

В програмі фестивалю – концерти українських зірок з Польщі і України, танцювальні перформанси, дебати (ForumFest), зустрічі, мистецькі проекти (ArtBox). Цьогорічна афіша – це одне велике українське серце, що складається з символів – людей, котрі наближають перемогу України. Українські воїни, лікарі, волонтери, поети, митці – це український народ, що невпинно бореться! 17 і 18 листопада відчуйте серцебиття України на 47. JarmaRock FEST!

ПРОГРАМА

П'ятниця 17.11.2023

19:00 – відкриття клубу B90

20.00-04.00 – концерти:

- Марта Зварич – проєкт «Магія обрядів та традиції»
- Vilni – гурт камерної музики (Варшава – Україна)
- zaZhyve – поп-роковий музичний гурт (Кошалін – Україна)
- Ukrainian Art & Dance Company – танцювальний ансамбль (Варшава – Україна)
- I33I Music – інді-роковий музичний гурт (Варшава – Україна)
- Hulla – електро-фолковий музичний гурт (Лігниця)
- HarazD – фолк-роковий музичний гурт (Гданськ)
- DJ EMPE & DJ WOJ

Субота 18.11.2023

18:00 – відкриття клубу B90

19.00-04.30 – концерти:

- Люди Волі – перформанс
- eLove – поповий музичний гурт (Гданськ – Львів)
- Contra Bass – молодіжний роковий музичний гурт (Вінниця)
- Jerry Heil – співачка та авторка пісень, ютуберка (Україна)
- Patsyki z Franeke – етно-поповий музичний гурт (Київ)
- Nadija – фолк-роковий музичний гурт (Шпротава)
- DJ Ventyk

«Українська музика справедливо повинна зайняти своє почесне місце в сучасній світовій музичній індустрії! Музика сьогодні – це та м'яка сила, яка може не тільки говорити до інших народів про нас українців, але і захопити інших в нашу культуру. Зараз саме час заявити про неї!» – це слова **Jerry Heil**, котру вважають відкриттям в українській музиці і котра стане зіркою цьогорічного фестивалю. Співачку називають інтернет-сенсацією. Кожна її робота набирає сотні тисяч переглядів у Тік Ток, очолює музичні чарти та б'є рекорди по прослуховуваннях. Кожна пісня Jerry Heil – хіт! Jerry Heil вважає, що її музична місія – прославляти свою країну у всьому світі.

Через свої пісні та музику вона хоче розповісти про традиції і культуру свого українського народу. Тож зараз Jerry Heil готує колаборації з кращими європейськими та світовими артистами, які ви зовсім скоро зможете почути.

Культурна група **PATSYKI Z FRANEKA** – це український етнопоп-гурт, який створює потужний грув на танцювальних ритмах, змішуючи їх з українськими народними мотивами, інструментами і самобутньою українською лірикою. Відомі в Україні та за її межами супер-хітами:

«VasЯ OMG» (більше 10 млн прослуховувань на youtube, spotify, apple music), «Марічка» (більше 20 млн прослуховувань на youtube, spotify, apple music). Вони увійшли в глобальні плейлісти Ukrainian Pop Hits | Ukraine: UEFA EURO 2020 National Team. Музичні амбасадори збірної України на Євро-2020 з поп-хітом «ЖовтоСині». Навесні 2022-го група презентувала EP давніх повстанських пісень під бандуру. Їхній музичний продукт та стиль розриває танцполи і стадіони по всій країні, тож Пацики – завжди бажані гості на будь-якому двіжі!

Організатори: Поморський відділ Об'єднання українців у Польщі, Театр Навпаки, ТИНКА

Реалізовано завдяки дотації міста Гданська, Поморського воєводства, міністра внутрішніх справ та адміністрації

Квитки: b90.pl

facebook.com/JarmaRockFEST

Аня Мазур з учнями

Пам'яті Ані Мазур

28 жовтня цього року не стало нашої дорогої колеги та приятельки Ані Мазур

Аня Мазур все своє професійне життя була пов'язана з українськими школами ім. Тараса Шевченка в Білому Борі – спочатку як вихователька гуртожитку, а потім як вчителька української мови у Початковій школі № 2, Гімназії та Загальноосвітньому ліцеї. Останні роки Аня була керівником гуртожитку.

Силу, рішучість і відданість, з якими вона займалася українськими справами, Аня черпала з родинного дому, Початкової школи № 2 ім. Т. Шевченка, у котрій навчалася дитиною, та IV Загальноосвітнього ліцею у Лігниці. Зі знань та відданості Ані Мазур могли скористатися не лише учні українських шкіл у Білому Борі, а й сотні учнів з пунктів навчання української мови та українських шкіл, для яких вона створила навчальні програми та підручники. Аня також готувала вертепи, білобірських учасників дитячих фестивалів української культури в Кошаліні та ведучих фестивалів.

Ми пам'ятатимемо Аню як радісну та щиру товаришку й віддану українській справі колегу.

Згідно з волею родини Ані Мазур та від імені її учнів та колег, на знак подяки за багаторічну роботу вчительки та громадської діячки, ми відкрили збірку на підтримку України та Збройних сил. Зібрані кошти буде передано на допомогу українській державі до фонду «Магія Карпат», який організувала одна з випускниць білобірської школи – Ольга Соляр (їздить з допомогою українським військовим на передову).

Збір здійснюється на сайті zrzutka.pl (Пам'яті Ані Мазур – на підтримку Збройних сил України / Пам'яті Ані Мазур – на підтримку Збройних сил України)

Анна Мазур померла у віці 57 років. Заупокійна літургія відбулася 4 листопада у церкві Різдва Пресвятої Богородиці у Білому Борі. Під час похорону такою відбулася збірка коштів на підтримку українських воїнів.

Початкова школа № 2 ім. Тараса Шевченка, I Загальноосвітній ліцей ім. Тараса Шевченка, Фонд ДЕКА, дирекція, учні, батьки, вчителі, працівники шкіл, випускники українських білобірських шкіл

Теодору Корбичу На прощання

Дорку

В Снітниці, знаш, барвисто бучина квітне.

Біла чеберчить під церквом

І під Лісичивком.

Такі гарді час, а Ти відходиш

На Небесні простори Снітниці.

Дорку

Під Мадзярілком, дес корови пасав, не є юж луки,
лем ліс.

А на цминтарі вшитки буки постинали,
а під ними лемки лежали.

Дорку

Ід гин спокійно, на Небесни Снітниці,

На Небесни Серенча.

Там няньо з мамом і Бортничак Тебе жде.

Сядь собі з нима і Снітничанами,

і Горличанами, на Небесній ватрі.

Най Вам Серенча підгриває,

Ви співайте і чекайте на нас

Недовго і нам прийде час

Зустріти Вас.

До побачиння

Дорку

До позарани

Вічная тобі пам'ять

Олександр Маслей

Вітаємо БУЧКІВСЬКОГО ІВАНА ПАВЛОВИЧА, якому 4 листопада виповнилося 100 років.

Він – найстарший пластун Львівщини, якого нещодавно нагородили орденом святого Юрія в сріблі. Педагог з 65-літнім стажем, катехит, активний громадський діяч, провів понад 250 пізнавальних екскурсій по всій Україні, ініціював побудову двох пам'яників Тарасові Шевченку, двох могил-курганів борцям за волю України. А також багаторічний читач «Нашого слова» ще з далеких часів.

СЛАВЕНЬ НА СТОЛІТТЯ Івана Павловича БУЧКІВСЬКОГО

Од не люблю, прив'язаних до «дати»,
Бо скрапує із них рясний єлей...
Та як сидіти і в рукав мовчати,
Коли такий поважний ювілей!

Сто літ! Скажу: висока ласка Божа!
Не вірить цифрі навіть пан Іван!
Вона йому – Господня пишна рожа,
Що світла наточила повний жбан!

Людина тим утішена, щаслива...
У китицю сто квіток Бог зібрав!
... Позаду Ювіляра – щедра нива
Здобутків, звершень, просто добрих справ!

Учитель український, просвітянин,
Діяч громадський добру купу літ...

У СТО любов не меншає, не в'яне
До Краю, що зазнав пекельних бід.

Що й нині б'ється за свою свободу
З ордою злого підлих москалів...
Наш Ювіляр життя віддав народу –
Нічого задля нього не жалів!

Він син духовний вічного Шевченка
І з Нагуєвич генія – Франка...
Зерно у жмені – це не «одноденка»,
А пісня для майбутнього дзвінка!

Дорогою життя іде не всує:
Позаду – праці чесної огром.
І сина Україна коронує
Нев'янучим каліновим вінком!

*Люба Проць, поетеса, просвітянка,
м. Самбір*

- Управа відділу та управи гуртків Об'єднання українців у Польщі у Кошаліні, Колобжегу, Щецінку та Валчі запрошують на
«5-й Перегляд українського кіно 2023».

Презентація українських фільмів відбудеться в містах:
Кошалін, Колобжег, Щецінек і Валч

Кошалін, Центр Культури 105, вул. Звиценства 105

- 15 листопада 2023 (середа), 18:00 – 20:00 – фільм під назвою «Мамай», реж. Олесь Санін
- 24 листопада 2023 (п'ятниця), 16:00 – 18:00 – фільм під назвою «Поводир» (перекл. Путівник), реж. Олесь Санін
- 26 листопада 2023 (неділя), 16:30 – 18:30 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Колобжег, Регіональний центр культури імені Збігнєва Герберта, вул. Сольна 1

- 14 листопада 2023 (вівторок), 18:00 – фільм під назвою «Поводир», реж. Олесь Санін
- 15 листопада 2023 (середа), 18:00 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Щецінек, Самоврядувальне агенство промоції та культури, вул. Вишинського 65

- 18 листопада 2023 (субота), 12:00 – фільм під назвою «Поводир», реж. Олесь Санін
- 19 листопада 2023 (неділя), 12:00 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Валч, Валецький культурний центр, Площа сибірських засланців 3 (Plac Zesłańców Sybiru 3)

- 15 листопада 2023 (середа), 17:00 – фільм під назвою «Довбуш», реж. Олесь Санін

Некомерційні покази. Вхід вільний!

Співорганізатором перегляду є Центр Культури 105 у Кошаліні, Регіональний центр культури імені Збігнєва Герберта у Колобжегу, Самоврядувальне агенство промоції та культури (SAPIK) у Щецінку та Валецький культурний центр у Валчі.

Перегляд отримав підтримку Маршалківського управління в Щеціні.

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw i administracji.

UKRAIŃSKI FESTIWAL

47. JARMA ROCK

17-18 XI
2023

KLUB B90, GDANSK

F
E
S
T

JERRY HEIL PATSYKI Z FRANEKA

HYLLA CONTRA BASS HARAZD ELOVE I33I ZAZHYVE

NADIJA DJ VENTYK VILNI DJ WOJ & DJ EMPE

UKRAINIAN ART & DANCE COMPANY PROJEKT MARTY ZVARYCH "MAGIA OBRZĘDÓW I TRADYCJI"

wydarzenia towarzyszące:

FORUM FEST
ARTBOX

<http://www.jarmarock-fest.com/>

FB: JarmaRockFEST

Patronat
honorowy:

Organizatorzy:

Partnerzy:

Dofinansowano ze środków:

Dofinansowano
ze środków dotacji
Ministra Spraw
Wewnętrznych
i Administracji

Patronat medialny:

